

לא להכניס חיילים לרצועת עזה

מאת: ד"ר יצחק דגני

מבט מבס"א מס' 1487, 16 במרץ 2020

תקציר: אין ספק שמדינת ישראל חייבת לספק פתרון נאות לסבלם המתמשך של תושבי עוטף עזה ולהפסיק את הפגיעה המתמדת בריבונותה על-ידי ארגוני הטרור, ואולם על הדבר להתבצע באמצעות תמהיל יצירתי של אמצעים הגנתיים והתקפיים ולא על-ידי כניסה קרקעית לרצועה.

מאז העברת השליטה באוכלוסיית עזה לרשות הפלסטינית ב-1994, ובמידה רבה יותר בעקבות ההתנתקות החד-צדדית ב-2005 והשתלטות חמאס על הרצועה כשנתיים לאחר מכן, הפכה זו למדינת טרור שמרבית תשתיתה פרוסה מתחת פני האדמה. הורדת עיקר הכוח הלוחם של חמאס וארגוני הטרור האחרים ברצועה מתחת פני הקרקע יצרה מצב חדש המקשה מאוד על יכולתו של צה"ל לחסל את תשתית הטרור. כניסה קרקעית לעזה תדרוש הקרבת חיי חיילים רבים ולאחר ההשתלטות על הרצועה ידרשו פתרונות אזרחיים לאוכלוסייה בת כשני מיליון תושבים על חשבון הקופה הציבורית הישראלית. מצב של לא לבלוע ולא להקיא.

על אף שמדיניות הממשלה בשנים האחרונות מעוררת תחושה שהיא אינה מתייחסת לאיום העזתי ברצינות הראויה, אין להיגרר לפתרונות קסם המוצעים חדשות לבקרים ובראש וראשונה כניסה קרקעית נרחבת. רצועת עזה אינה מהווה איום קיומי לישראל והפתרון לטרור משטחה יכול להיות יעיל ועם זאת חסכני בחיי חיילים ואזרחים - וזאת על-ידי אימוץ אסטרטגיה כוללת המשלבת תמהיל יצירתי של אמצעים הגנתיים והתקפיים.

במישור ההגנתי על ישראל להשלים ללא דיחוי את ה"קיר התת קרקעי" למניעת חפירת מנהרות מהרצועה לשטח ישראל; לעבות את ההגנה שמספקת כיפת ברזל נגד טילים המשוגרים מהרצועה; להשמיש מידית את המתקן ליירוט בלונים על-ידי קרני ליזר ולהשקיע בפיתוח (ו/או רכישת) מערכות ליזר אנטי-טיליות שתעזורנה לא רק בנטרול האיום העזתי אלא אף, וחשוב יותר, בהתמודדות עם האיום הטילי של חיזבאללה. וכמובן, בחינת מתן הקלות מסוימות בתחומים אזרחיים שונים בהתאם לרמת התוקפנות המיוצרת מהרצועה.

במישור ההתקפי על ישראל לנקוט בצעדים הבאים:

- מדיניות יוזמת בנטרול המנהרות: כאשר מזהים פתח מנהרה או מערך תת-קרקעי יש להחדיר פנימה כמות חומר נפץ גדולה, לאטום את פתח הכניסה ולבצע פיצוץ. גלי ההדף יהרסו מערכות תת-קרקעיות שלמות ויגלו פתחים נוספים.
- מיפוי מדויק של אתרים שמהם משוגרים אמצעי טרור והשמדה מידית של פעילות היוצאת מהם - בתקיפות מהאוויר, מהים או מהיבשה - תוך פגיעה ישירה במבצעי הפעילות, ובמקרים הכרחיים - אף במטרות אגביות.
- נטרול והשתקת אמצעי התעמולה האלקטרונית של חמאס ויתר ארגוני הטרור - טלוויזיה, אינטרנט, טלפונים ניידים וכיו"ב.
- הפעלת אמצעי "עוצמה רכה" ולוחמה פסיכולוגית כשידורי רדיו וטלוויזיה, והצנחת עלונים, פמפלטים ומפות בשפה הערבית לשם פגיעה בתדמית מנהיגי הטרור ובסמכותם.
- ביצוע סיכולים ממוקדים ככל הנדרש.
- העברת סיוע הומניטרי, לעיתים ללא תאום עם חמאס השולט ברצועה (כהצנחת מוצרי מזון וכיו"ב).

אמצעים אלו לא יהרסו קרוב לוודאי את תשתית הטרור בעזה, אך יתרמו רבות להפחתת הטרור מהרצועה – ואולי אף להפסקתו לתקופות ממושכות - ללא קורבנות מיותרים בחיי אדם.

* ד"ר יצחק דגני הוא מרצה במחלקה למדע המדינה באוניברסיטת בר-אילן.